

"Ние сме во исклучително апсурдна ситуација во која и државата и правилата на игра се променети, а Синдикатот се обидува да манипулира со членството со некакви си најави, фолирања и активности, кои подоцна несреќно се откажуваат", вели Дојчин Цветановски, лидер на СОНК.

"Синдикатот треба да ги наметне своите барања, а не да чека иницијатива или решенија од Владата, па потоа да реагира, што најчесто кај нас и се случува. Синдикатот треба да ја наметне својата динамика во преговорите", ги лоцира слабостите на ССМ, професорката Гзиме Старова.

■ Пишува:
Кокан СТОЈЧЕВ

Состојбата со синдикалното движење во Република Македонија е крајно лоша, затоа што мамутот - ССМ и неговиот претседател Ванчо Муратовски толку многу "шуруваа" со власта што работниците го изгубија компасот, а класичната пролетерска непослушност ја претвори во "мифка". Власта одамна го скроти лавот, така што битката за правата на работниците, која се одвиваше во текот на донесувањето на новиот Закон за ра-

ните во образованието и во одбраната. На тој начин борбата за остварување на основните права на работниците е сведена на нула, без поголеми шанси за надминување на состојбите. Исто така, во меѓувреме триаголникот - власт, работодавци, синдикат, не ќе може нормално да функционира, бидејќи ќе постои застој во пропишувањето на законските норми и нивното дефинирање.

МЕЃУ СТАРОТО И НОВОТО

Станува збор за клучен момент во синдикалното движење во Македонија, кој е

дикатот и неговото опкружување. Тоа најмногу го искористи власта, која ги брани своите позиции.

"Мислам дека во овој период на трансформација синдикатот го пронајде своето место, престојувајќи се од еден во друг систем, а при тоа стана социјален партнер во преговорите со власта и со работодавците за заштита на правата на работниците", истакнува портпаролот на ССМ и секретар на УПОЗ, Пеце Груевски.

"Во периодот од осамостојувањето до денес се чувствува проблемот околу тоа што гранските синдикати не направија ефикасна инфраструктура, која во вистинска мерка ќе одговори на барањата на работниците. Ако имаме поефикасни основни синдикати, како што политичарите велат - база, ќе имаме шанса да имаме појак синдикат", нагласува Груевски.

Блискиот човек на Муратовски, кој во меѓувреме ја задржа позицијата на претседател на УПОЗ, објаснува дека Синдикатот би бил добар ако е броен, единствен и финансиски моќен. За Груевски ССМ го продолжи континуитетот на СОНК (мисли на панданот кој со голема шоу-помпа го формира Ванчо Му-

ратовски). Според него, примерот со "непослушноста" на Дојчин Цветановски бил предизвикан од лични интереси, но и претставувал вистинска штета не само за ССМ воопшто, туку и за гранските синдикати.

"Последниве три години СОНК се обидува да изгради синдикат, по мерките на оној современ западно-европски модел. Со тоа практично ние го напуштивме она организирање на синдикатот, кое се однесува на претходниот систем. Поради ова, во многу кругови во државата и во власта се создаде нервоза, а што е најчудно и во федерацијата на ССМ", истакнува претседателот на СОНК, Дојчин Цветановски, коментирајќи ги најновите состојби во синдикалното движење во Македонија.

Тој потенцира дека кај нас практикувањето на власта се прави на некој начин во кој сè повеќе се користат голите инструменти, наместо да се применуваат одредбите од Уставот, законот итн.

"Прво, демократијата не е целосно заживеана и затоа многу тешко ни оди со нејзиното практикување. Второ, синдикатите во федерацијата не успеаја ништо да направат во смисла со нивното рефор-

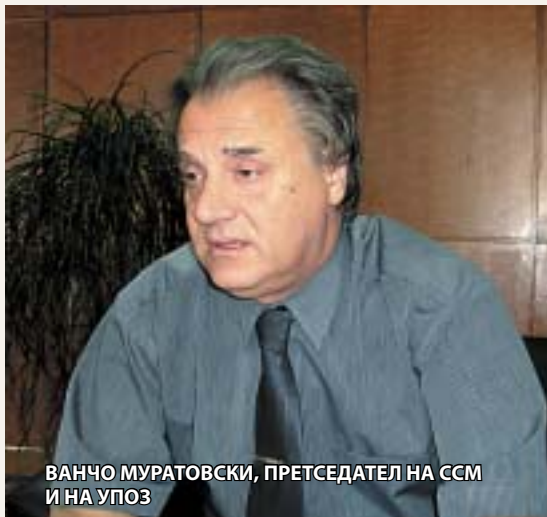
ВЛАСТА ДИРИГИРА СО ШОУТО МЕЃУ МУРАТОВСКИ И ЦВЕТАНОВСКИ

ботни односи беше млака и неувверлива. Голем придонес за тоа има владејачката гарнитура, која уште пред две до три години успеа да се инволвира во високите структури на Сојузот на синдикатите на Македонија. Во меѓувреме, власта го скрши отпорот кај независните синдикати на железницата, а деновиве се подготвува да стави контрола и врз процесите кои се одвиваат со вработе-

одбележан со борба за пре-власт, или контрола врз работничките движења во државата. Судирот меѓу претседателот на СОНК, Дојчин Цветановски и претседателот на ССМ, Ванчо Муратовски, претставува класичен пример за немоќта која владее и се чувствува во редовите на синдикатите во Македонија. Нивната нетрпеливост, лична или професионална, директно се одразува врз Син-

ПЕРФИДНОСТ

"Триаголникот - власт, работодавци, синдикат е воспоставен. Тие дури не се срамот тоа транспарентно да го кажат. Но, ним јасна им е целта да се скршат синдикатите кои не сакаат да бидат контролирани од власта. Затоа сега тие тоа го прават на премногу перфиден и расипан начин. Зарем во 2002 година нив јавно не ги поддржа Муратовски, кој го повика членството да гласа за коалицијата 'За Македонија заедно', оценува Цветановски, кој истакнува дека неговата изјава за поддршка на опозицијата е искриво-колчена од страна на власта и таа медиумски го напаѓа за став каков што пред две години имал првиот човек на ССМ.

ВАНЧО МУРАТОВСКИ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ССМ И НА УПОЗ

ДОЈЧИН ЦВЕТАНОВСКИ, ЛИДЕР НА ОТЦЕПЕНИОТ ССК

мирање и трансформирање. Тој е ист како што беше и пред 20, односно 30 години, или 50 години наназад. Таквата организациона поставеност не дава некаква синдикална активност", оценува првиот човек на СОНК.

Цветановски нагласува дека Синдикатот продолжи да живее според моделот од еднопартиски систем.

"Ние сме во исклучително апсурдна ситуација, во која и државата и правилата на игра се променети, а Синдикатот се обидува да манипулира со членството со некакви си најави, фолирања и активности, кои подоцна несреќно се откажуваат", вели Цветановски.

Поради монополот кој го држи ССМ, состојбата со синдикалното движење во државата е смешна. Наспроти ова, ССМ не може да се пожали дека нема имот, посочува Цветановски. Според него, тоа претставува големо прашање, а доколку правил-

но и законски се истера работата околу сопственоста на огромниот имот на ССМ, тогаш ќе се види "богатството со кое располага Синдикатот".

"ССМ располага со една од најголемите згради во Скопје, која има 13 ката. Тој има и друг имот во внатрешноста, за што Претседателството не беше информирано. Тука станува збор за одморалиште, за Домот на културата 'Кочо Рацин' итн. Но, ако се земаат предвид и големите кирии од издавањето на просториите во зградата, чии организации се државни органи, Јавното обвинителство, Уставниот суд, тогаш навистина Синдикатот располага со голем имот. Всушност, ако не беа тој имот и тие финансии, ССМ одамна ќе пропаднаше", вели Цветановски.

Тој потсетува и на донациите од Владата кои последниве неколку години се зголемуваат, а тоа, пак, повторно отвора едно крупно и круцијално прашање зошто влас-

та го финансира Синдикатот ако не сака да го стави под контрола синдикалното движење.

Претседателот на Синдикатот на вработените во одбраната, Ристо Ајтов, смета дека зад последните настани во ССМ, всушност стои Ванчо Муратовски, кој пред една година, исто така, основал нов синдикат на вработените во областа на финансиите. Но, тоа го направил откако старото јато, ССМ го напуштил вистинскиот синдикат на вработените во финансиите. Зад крилото на Муратовски, останал поранешниот претседател на Синдикатот на финансиските работници и неговите блиски соработници. Ајтов уште посочува дека нема да дојде до распаѓање на Синдикатот на вработените во одбраната, бидејќи тие успеале да ги откријат "натрапниците" на Муратовски, кои пред неколку месеци се обиделе да внесат раздор меѓу работниците. Тој потенцира дека проблемите во ССМ се протегаат уште од времето на Живко Толевски, кога Синдикатот не успеа да се трансформира и да претставува вистински репрезент на работниците.

ТАПКАМЕ ВО МЕСТО

"Ако Република Македонија се наоѓа во транзиција која премногу долго трае, значи имаме севкупни реформи на политички, економски и на социјален план, со цел да станеме членка на ЕУ, во доменот на синдикалното организирање на ра-

ботниците ние, за жал, тапкаме во место", истакнува д-р Гзиме Старова, професор по трудово право, меѓународно право и социјално осигурување на Правниот факултет "Јустинијан I" во Скопје.

Професорката Старова вели дека ССМ не се распаѓа, туку оној грански синдикат кој се одвојува го презема ризикот за успехот или за неуспехот од потегот кој го прави. Како тој синдикат ќе продолжи натаму да дејствува и колкав број членство ќе има, сè зависи од неговата активност да биде репрезентативен во преговорите со Владата и со работодавците, во смисла на подобрување на положбата на работниците.

"Реформирањето на Синдикатот треба да оди во правец на градење на вистински партнер, кој во преговорите со работодавците и со Владата ќе претставува моќен партнер. Тој треба да ги наметне своите барања, а не да чека иницијатива или решенија од Владата, па потоа да реагира, што најчесто се случува кај нас. Синдикатот треба да ја наметне својата динамика во преговорите", ги лоцира слабостите на ССМ, професорката Гзиме Старова.

Во Европа постои тренд меѓу синдикатите, без разлика дали станува збор за независни, грански или по области, да се обединуваат околу заедничкиот интерес. Значи, сè е подведено во интерес на правата на работниците, а не на членството. Прашањето кој е репрезентативен синдикат, претставува сесема друга работа, која се расчистува со активностите.

"Ако ни се распаѓа Синдикатот, тогаш се активираат прашањата за заштитата на работниците, за нивните права, за социјалната сигурност итн. Барем до сега тој нудеше некаква сигурност или гаранции дека ќе имаме некаква социјална положба за работниците, а тоа истовремено го инволвира и проблемот на социјалната политика на ниво на државата", се осврнува Старова, посочувајќи ни го проблемот (товарот), кој треба врз себе да го преземе Синдикатот за формирањето на триаголникот - власт, работодавец, синдикат - работници.

МОКТА НУДИ И РЕШЕНИЈА

"Атрибутот моќен синдикат не значи само организирање штрајкови или повик на генерален штрајк, парализирање на државата. Тоа како пример се случува во Франција. Но, за таквите синдикати тоа претставува крајна алтернатива. Моќниот синдикат работите ги решава и без штрајкови. Моќта се мери во умешноста на преговори, бранење на проблемот, нудење решенија.

Кај нас атрибутот моќен синдикат се мери со тоа кој повеќе штрајкови ќе организира", потенцира професорката Гзиме Старова.